

กิจต่ออริยสัจของชาวพุทธ

อ.สุภีร์ ทุมทอง

อริยสัจ ๔

อิทํ โข ปน ภิกฺขเว **ทุกฺขํ อริยสจฺจํ**,
ชาตฺตฺยิ ทุกฺขา, ชราปฺยิ ทุกฺขา,
พฺยาธฺยิ ทุกฺโข, มรณมฺปิ ทุกฺขํ, อปฺปิเยหิ สมฺปโยโค ทุกฺโข,
ปิเยหิ วิปฺปโยโค ทุกฺโข, ยมฺปิจฺฉํ น ลภตฺติ ตมฺปิ ทุกฺขํ,
สงฺขิตฺเตน ปณฺจูปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา.

(วิ.ม. ๔/๑๔)

อริยสัจ ๔

อิทํ โข ปน ภิกฺขเว **ทุกฺขสมุทฺทโย อริยสจฺจํ**,
ยายํ ตณฺหา โปโนพฺภวิกา นนฺทิราคสทคฺตา
ตตฺรตตฺราภินนฺทินิ.

เสยฺยถิํ. กามตณฺหา ภวตณฺหา วิภวตณฺหา.

(วิ.ม. ๔/๑๔)

อริยสัจ ๔

อิทํ โข ปน ภิกฺขเว **ทุกฺขนิโรธ อริยสจฺจํ,**
โย ตสฺสาเยว ตณฺหาเยว อเสสวिरาคนิโรธ
จาโค ปฏฺฐินิสฺสคฺโค มุตฺติ อนาลโย.

(วิ.ม. ๔/๑๔)

อริยสัจ ๔

อิทํ โข ปน ภิกขเว ทุกฺขนิโรธคามินี **ปฏิปทา อริยสจฺจํ**,
อยมฺว อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค.

เสยฺยถิทํ. สมนํทิจฺฉิ สมนํสงกปโป
สมํวจา สมนํกมฺมนโต สมนํอาชีโว
สมํวายาโม สมนํสตี สมนํสมาธิ.

(วิ.ม. ๔/๑๔)

กิจต่ออริยสัจ ๔

ทุกขํ อริยสจฺจํ ปริณญฺเวยฺยํ.

ทุกฺขสมุทฺทโย อริยสจฺจํ ปหาตพฺพํ.

ทุกฺขนิโรธอ อริยสจฺจํ สจฺฉิกาตพฺพํ

ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏฺฐิปทา อริยสจฺจํ ภาเวตพฺพํ.

(วิ.ม. ๔/๑๕)

กิจต่ออริยสัจ ๔

ปริญญา ๓ = ญาตปริญญา, ตีรณปริญญา, ปหานปริญญา
วิปัสสนาภูมิ = ขันธ ๕, อายตนะ ๑๒, ธาตุ ๑๘, อินทริย์ ๒๒,
สัจจะ ๔, ปฏิจจสมุปบาท
ปหาน ๕ = ตทังคปหาน, วิกขัมภนปหาน, สมุจเฉทปหาน,
ปฏิปัสสัทธิปหาน, นิสสรณปหาน

ตัวอย่างในการปฏิบัติ

รูปชั้น = ?

เวทนาชั้น = ?

สัญญาชั้น = ?

สังขารชั้น = ?

วิญญาณชั้น = ?

ไม่เที่ยง = ?, เป็นทุกข์ = ?, เป็นอนัตตา = ?.

ละ = ?.

อริยสัจ ๔ ตามธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ส.ม. (บาลี) ๑๙/๑๐๘๑/๓๖๗-๘.

ทุกขอริยสัจ	ทุกขสมุททยอริยสัจ	ทุกขนิโรธอริยสัจ	ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ
(๑) ความเกิด (๒) ความแก่ (๓) ความเจ็บ (๔) ความตาย (๕) ความประสพ กับสิ่งอันไม่เป็นที่รัก (๖) ความพลัดพราก จากสิ่งอันเป็นที่รัก (๗) ปราศรณาสีงใด ไม่ได้สิ่งนั้น (๘) อุปาทานขันธ ๕	ตัณหาอันทำให้เกิดอีก ประกอบด้วย ความ เพติดเพลินและ ความ กำหนด มีปกติให้เพติดเพลินใน อารมณ์นั้น ๆ คือ ตัณหา ๓ (๑) กามตัณหา (๒) ภวตัณหา (๓) วิภวตัณหา	ความดับตัณหา ความสละ ความสละคืน ความพ้น ความไม่อาลัย	อริยมรรคมีองค์ ๘ (๑) สัมมาทิฏฐิ (๒) สัมมาสังกัปปะ (๓) สัมมาวาจา (๔) สัมมากัมมันตะ (๕) สัมมาอาชีวะ (๖) สัมมาวายามะ (๗) สัมมาสติ (๘) สัมมาสมาธิ

อริยสัจ ๔ ตามมหาสติปัฏฐานสูตร ที.ม. (บาลี) ๑๐/๓๘๗/๒๖๐.

ทุกขอริยสัจ	ทุกขสมุทยอริยสัจ	ทุกขนิโรธอริยสัจ	ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ
(๑) ความเกิด (๒) ความแก่ (๓) ความตาย (๔) โสกะ (๕) ปริเทวะ (๖) ทุกข์ (๗) โทมนัส (๘) อุกายาสะ (๙) ความประสบ กับสิ่งอันไม่เป็นที่รัก (๑๐) ความพลัดพราก จากสิ่งอันเป็นที่รัก (๑๑) ปรารณาสังโด ไม่ได้สิ่งนั้น (๑๒) อุปาทานขันธ ๕	ค้นหาอันทำให้เกิดอีก ประกอบด้วยความ เพติดเพลินและความ กำหนด มีปกติให้เพติดเพลินใน อารมณ์นั้น ๆ คือ ตัณหา ๓ (๑) กามตัณหา (๒) ภวตัณหา (๓) วิภวตัณหา	ความดับตัณหา ความสละ ความสละคืน ความพ้น ความไม่อาลัย	อริยมรรคมีองค์ ๘ (๑) สัมมาทิฐิ (๒) สัมมาสังกัปปะ (๓) สัมมาวาจา (๔) สัมมากัมมันตะ (๕) สัมมาอาชีวะ (๖) สัมมาวายามะ (๗) สัมมาสติ (๘) สัมมาสมาธิ

อริยสัจ ๔ ตามแบบติตถายตนสูตร อ.จ.ต.ก. (บาลี) ๒๐/๖๒/๑๗๒-๓.

ทุกขอริยสัจ	ทุกขสมุททยอริยสัจ	ทุกขนิโรธอริยสัจ	ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ
ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความประสบ กับสิ่งอันไม่เป็นที่รัก ความพลัดพราก จากสิ่งอันเป็นที่รัก ปรารถนาสิ่งใด ไม่ได้สิ่งนั้น อุปาทานชั้นที่ ๕	เพราะอวิชชาเป็นปัจจัย สังขารจึงมี เพราะชาติเป็นปัจจัย ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาส จึงมี ความเกิดขึ้นแห่งกองทุกข์ ทั้งมวลนี้ มีได้ด้วยประการฉะนี้	เพราะอวิชชาดับไป ไม่เหลือด้วยวิราคะ สังขารจึงดับ เพราะชาติดับ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และ อุปายาสจึงดับ ความดับแห่งกองทุกข์ ทั้งมวลนี้ มีได้ด้วยประการฉะนี้	อริยมรรคมีองค์ ๘ (๑) สัมมาทิฏฐิ (๒) สัมมาสังกัปปะ (๓) สัมมาวาจา (๔) สัมมากัมมันตะ (๕) สัมมาอาชีวะ (๖) สัมมาวายามะ (๗) สัมมาสติ (๘) สัมมาสมาธิ

อริยสัจ ๔ ตามแบบสัมมาทิฏฐิสูตร ม.มู. (บาลี) ๑๒/๙๒-๑๐๔/๖๖-๗๕.

ทุกข์	สมุทัย	นิโรธ	นิโรธคามินีปฏิปทา
ชรามรณะ	ชาติสมุทัย	ชาตินิโรธ	มรรค ๘
ชาติ	ภวสมุทัย	ภวนิโรธ	มรรค ๘
ภพ ๓	อุปาทานสมุทัย	อุปาทานนิโรธ	มรรค ๘
อุปาทาน ๔	ตัณหาสมุทัย	ตัณหานิโรธ	มรรค ๘
ตัณหา ๖	เวทนาสมุทัย	เวทนานิโรธ	มรรค ๘
เวทนา ๖	ผัสสสมุทัย	ผัสสนิโรธ	มรรค ๘
ผัสสะ ๖	สพายตนสมุทัย	สพายตนนิโรธ	มรรค ๘
อายตนะ ๖	นามรูปสมุทัย	นามรูปนิโรธ	มรรค ๘
นามรูป	วิญญานสมุทัย	วิญญานนิโรธ	มรรค ๘
วิญญาน ๖	สังขารสมุทัย	สังขารนิโรธ	มรรค ๘
สังขาร ๓	อวิชชาสมุทัย	อวิชชานิโรธ	มรรค ๘
อวิชชา ๔	อาสวสมุทัย	อาสวนิโรธ	มรรค ๘
อาสวะ ๓	อวิชชาสมุทัย	อวิชชานิโรธ	มรรค ๘

แสดงธรรม ๔ หมวดจากทศสูตรสูตร ที.ปา. (บาลี) ๑๑/๓๕๐-๓๖๐/๒๔๑-๒๘๒,

ปริญญะยธรรม	ปหัตถ์พพธรรม	สัจฉิกาตถ์พพธรรม	ภาเวตถ์พพธรรม
ผัสสะที่ยังมีอาสวะ มีอุปาทาน	อัสมิมานะ	เจโตวิมุตติอันไม่กำเริบ	กายคตาสติ ประกอบด้วยความสำราญ
นาม รูป	อวิชา ภาตถ์หา	วิชา วิมุตติ	สมณะ วิปัสสนา
เวทนา ๓	ตถ์หา ๓	วิชา ๓	สมาธิ ๓
อาหาร ๔	โอฆะ ๔	สามัญญผล ๔	สติปัญฐาน ๔
อุปาทานชั้น ๕	นิวรรณ์ ๕	ธรรมชั้น ๕	สัมมาสมาธิมีองค์ ๕
อายตนะภายใน ๖	หมวดตถ์หา ๖	อภิญญา ๖	อนุสสติฐาน ๖
วิญญาณ์ภูจิติ ๗	อนุสัย ๗	กำลังของพระขีณาสพ ๗	สัมโพชฌงค์ ๗
โลกธรรม ๘	มิจฉัตตะ ๘	วิโมกข์ ๘	อริยมรรคมีองค์ ๘
สัตตาวาส ๙	ธรรมมีตถ์หาเป็นมูลเหตุ ๙	อนุปปพนิโรธ ๙	องค์แห่งความเพียรเพื่อความ บริสุทธิ์ ๙
อายตนะ ๑๐	มิจฉัตตะ ๑๐	อเสขธรรม ๑๐	กสิณายตนะ ๑๐

ญาณ ๓ รอบในอริยสัจ ๔

อริยสัจ ๔	ทุกข์อริยสัจ	ทุกข์สมุทัยอริยสัจ	ทุกข์นิโรธอริยสัจ	ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา อริยสัจ
รอบที่ ๑ สังขญาณ	นี่ทุกข์อริยสัจ	นี่ทุกข์สมุทัยอริยสัจ	นี่ทุกข์นิโรธอริยสัจ	นี่ทุกข์นิโรธคามินี ปฏิปทาอริยสัจ
รอบที่ ๒ กิจจญาณ	ทุกข์อริยสัจนี้ ควรกำหนดรู้	ทุกข์สมุทัยอริยสัจนี้ ควรละ	ทุกข์นิโรธอริยสัจนี้ ควรทำให้แจ้ง	ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา อริยสัจนี้ ควรเจริญ
รอบที่ ๓ กตญาณ	ทุกข์อริยสัจนี้ เราได้กำหนดรู้แล้ว	ทุกข์สมุทัยอริยสัจนี้ เราละได้แล้ว	ทุกข์นิโรธอริยสัจนี้ เราได้ทำให้แจ้งแล้ว	ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา อริยสัจนี้ เราได้เจริญแล้ว

สวัสดีครับ